

Κοινωνικό φύλο και έμφυλη ουδετερότητα στην ψηφιακή εποχή: θέματα φύλου και ισότητας στον αθλητισμό και την κοινωνία

Ειρήνη Καμπερίδου

Θα χρειαστούν 135,6 χρόνια για να κλείσει το έμφυλο χάσμα—να επιτευχθεί η ισότητα των φύλων σε όλους του τομείς—σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ για το παγκόσμιο έμφυλο χάσμα (Global Gender Gap Report, 2021), αν δεν μεταβληθούν ριζικά οι πρακτικές αποκλεισμού και τα κοινωνικά στερεότυπα που τις διαιωνίζουν. Στην εποχή της πανδημίας του κορονοϊού αυξήθηκε 36 έτη (κατά μία γενιά) η γεφύρωση το παγκόσμιου έμφυλου χάσματος: από 99,5 έτη σε 135,6. Η χώρα μας καλύπτει το 68,9% του έμφυλου χάσματος και κατατάσσεται στην 98η θέση σε σύνολο 156 χωρών. Οι μεγαλύτερες διαφορές (υποεκπροσώπηση των γυναικών) εντοπίζονται στην Οικονομία και την Πολιτική, ενώ στην Υγεία και την Εκπαίδευση η Ελλάδα παρουσιάζει εξαιρετικές επιδόσεις στους σχετικούς δείκτες (96,6%, και 99,4%, αντίστοιχα). Παρά την πρόοδο στην Υγεία και την Εκπαίδευση οι γυναίκες αντιμετωπίζουν μειωμένη πολιτική συμμετοχή, οικονομικά εμπόδια, και προκαταλήψεις/έμφυλα στερεότυπα στους χώρους εργασίας. Χρησιμοποιώντας την κοινωνιολογική προσέγγιση/θεώρηση διαπραγματευόμαστε το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού στο πλαίσιο της 4η Βιομηχανική Επανάσταση—που μόλις άρχισε— και ειδικά το τεκμηριωμένο ποσοτικό έμφυλο χάσμα (ανισότητες λόγω φύλου) που αυξάνετε ραγδαία. Η παρουσίαση αυτή επιχειρεί να συστηματοποιήσει σε μια κοινωνιολογική προοπτική τις δυναμικές που επέτρεψαν στην γυναικεία αντιπροσώπευση να καταστεί δείκτης της έμφυλης ανισότητας. Το έμφυλο χάσμα αυξάνετε και στην κοινωνική περιοχή του αθλητισμού και συγκεκριμένα στην αθλητική ηγεσία, τη θεσμική εξουσία. Αναπαράγεται και με την μειωμένη κάλυψη του γυναικείου αθλητισμού στα ΜΜΕ καθώς και την *μοντελοποίηση/αντικειμενικοποίηση* της αθλητικής ταυτότητας στα νέα μέσα και στα ΜΚΔ, ενισχύοντας τα φαινόμενα κατάχρησης εξουσίας (πχ. σεξουαλική παρενόχληση). Όπως τεκμηριώνεται ερευνητικά, στα πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, το έμφυλο χάσμα στην Υγεία και την Επιβίωση, την Παιδεία, την Εργασία, την Πολιτική, την Οικονομία, και την Τεχνητή Νοημοσύνη (ΑΙ) αυξάνεται παγκοσμίως, με την Ισλανδία να παραμένει η χώρα με τη μεγαλύτερη ισότητα των φύλων στον κόσμο. **Προς ποια κατεύθυνση θα κινηθούν οι μεταβολές στο μέλλον;** Εδώ προτείνουμε θεωρίες ή προσεγγίσεις περί *έμφυλης ουδετερότητας*, δηλαδή τη θέσπιση και την καλλιέργεια πολιτικών, στρατηγικών, (καλών) πρακτικών, μοντέλων, προτύπων (role models), μεντόρων, στάσεων και κοινωνικών συμπεριφορών που προωθούν την ισότιμη πρόσβαση, ένταξη, συμμετοχή και μεταχείριση στην εργασία, την επαγγελματική εξέλιξη, τη μισθολογική εξέλιξη, την ηγεσία, μεταξύ άλλων, άσχετα με το φύλο, την αναπηρία, την ηλικία, την κοινωνική τάξη, την εθνικότητα, τον σεξουαλικό προσανατολισμού ή την έμφυλη ταυτότητα. Στο ίδιο πνεύμα συντάχθηκε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025. Όσον αφορά στην μελλοντική ζήτηση και την εξέλιξη της Τεχνολογίας στον αθλητισμό, και όχι μόνο, αναδύονται νέα ερωτήματα και συζητήσεις όπως: (1) Οι βιονικοί αθλητές/τριες του μέλλοντος θα γεφυρώσουν το έμφυλο χάσμα (έμφυλες ανισότητες), δηλαδή θα καταργήσουν την έμφυλη κατηγοριοποίηση (gender segregation) στον αγωνιστικό αθλητισμό; (2) Οι βιονικοί-υπεράνθρωποι αθλητές και αθλήτριες θα αποτελούν το μέλλον της ανθρωπότητας; (3) Η τεχνολογία θα κάνει τους αθλητές/τριες του αύριο πιο δυνατούς, πιο γρήγορους, πιο *fit* και πιο υγιείς; (4) Πως η τεχνολογία, σε αθλητικές εκδηλώσεις, βελτιώνει την ακρίβεια, την απόλαυση και τις εμπειρίες όχι μόνο των αθλητών/τριών αλλά και των θεατών, καθώς και των θεατών με αναπηρίες. **Συμπερασματικές παρατηρήσεις:** Μολονότι η πανδημία του κορονοϊού (lockdowns, απολύσεις, κ.ά.) αποδυνάμωσαν την όποια πρόοδο προς την κατεύθυνση της ισότητας, προσθέτοντας 36 έτη στη γεφύρωση του έμφυλου χάσματος (in bridging the gender gap), στη σύγχρονη μετανεωτερική πραγματικότητα, το φύλο μεταβάλλεται από μια στατική αντίληψη σε μια δυναμική κοινωνική κατηγορία και ως εκ τούτου επηρεάζονται και μεταβάλλονται οι κοινωνικές προσδοκίες, οι έμφυλες σχέσεις, τα κοινωνικά στερεότυπα και οι κοινωνικές ταυτότητες.

© Καμπερίδου, Ειρήνη (2022). Κοινωνικό φύλο και έμφυλη ουδετερότητα στην ψηφιακή εποχή: θέματα φύλου και ισότητας στον αθλητισμό και την κοινωνία (Gender-neutral standards / degendering in sport and society). Εισήγηση στην Επιστημονική Ημερίδα "Αθλητική Δραστηριότητα, Σωματική Άσκηση και Φυσική Αγωγή στις Προοπτικές της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης: Αναστοχαστικοί Προβληματισμοί." Διοργάνωση, Τομέας Θεωρητικών Επιστημών της Σχολής Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΣΕΦΑΑ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), 18 Ιουνίου 2022: <https://hub.uoa.gr/event-athletic-activity-physical-exercise-and-physical-education/>

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- World Economic Forum (2021). Global Gender Gap Report 2021/Insight Report March 2021, 405 pages https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021?DAG=c1&gclid=CjwKCAjwqauVBhBGEiwAXOepkQIs07UnPKocpIvaYnH7YGdqCNktaP0YJI0tw2H3z8vbXF9RGsrNfxoCN0MQAvD_BwE
- Kamberidou, I (2020) "Distinguished" women entrepreneurs in the Digital Economy and the Multitasking Whirlpool. *Journal of Innovation and Entrepreneurship* 9:1, 3. Springer Open, pp. 1-26. Springer Nature <https://doi.org/10.1186/s13731-020-0114-y> Link: <https://rdcu.be/b4sWF>
- Kamberidou, I., & Pascall, N. (2020). The Digital Skills Crisis: Engendering Technology – Empowering Women in Cyberspace. *European Journal of Social Sciences Studies*, 4(6), 1-33. Open Access Publishing Group, ISSN: 2501-8590. <https://oapub.org/soc/index.php/EJSSS/article/view/683>, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3558799>
- Kamberidou, I. (2019). Gender integration in the military: Gender-neutral standards and Coed Sports. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5 (11), 23–45. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3364728>
- Kamberidou, I., Bonias, A., & Patsantaras, N. (2019). Sport as a Means of Inclusion and Integration for Those Of Us With Disabilities". *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 5(12), 99-128. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3464696>, <file:///C:/Users/user/Downloads/09.%20SPORT%20AS%20MEAN%20OF%20INCLUSION%20-%20Irene%20Kamberidou.pdf>
- Kamberidou, I. (2013). Women Entrepreneurs. 'We Cannot Have Change Unless We Have Men in the Room'. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 2(6): 1-17. Springer Open Access: <https://doi.org/10.1186/2192-5372-2-6>. Link: <https://rdcu.be/cMhIZ>